

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost pedagogického pracovníka za úraz žáka na školním výletě

Závěr školního roku přináší většinu studentů nejen dlouhé hodiny nad učebnicí, ale také zaslouženou odměnu v podobě školních výletů či jiných radovánek zaštiťovaných jejich vzdělávacím zařízením. Účast na těchto akcích však znamená zvýšené riziko úrazu adolescentů vypuštěných ze školních lavic a s tím spojenou odpovědnost příslušných osob vykonávajících nad nimi dohled. Ve svém příspěvku se proto zaměřuji na rizika plynoucí pro pedagogické pracovníky z výkonu dozoru na aktivitách organizovaných školou a možné dopady zranění jim svěřených studentů.

Civilněprávní odpovědnost

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) v § 2910 stanoví, že: „Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil.“[1] Katalog základních zákonných povinností pedagogických pracovníků aplikovatelný na počínání na školním výletě je pak v obecné rovině mimo prevenční povinnosti dle OZ vymezen v § 301 zák. č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce ve spojení s vyhláškou č. [263/2007](#) Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí (dále jen „vyhláška“). Vyhláška ve svém § 6 odst. 4 stanoví, že: „Pedagogický pracovník vykonává podle pokynů ředitele dohled i mimo školu a školské zařízení, zejména při kurzech, exkurzích a jiných činnostech vyplývajících ze školních vzdělávacích programů nebo učebních dokumentů, při účasti na soutěžích, přehlídkách, popřípadě při jejich přípravě a na jiných akcích organizovaných školou nebo školským zařízením“[2] Konkretizace povinností pedagogických pracovníků je pak věci vnitřních směrnic dané školy a především pokynů ředitele.

Odpovědnost za porušení výše uvedených norem je konstruována jako odpovědnost subjektivní, k jejímu vzniku bude tedy nutné mimo zásahu do absolutního práva (zdraví), vzniku škody a příčinné souvislosti prokázat zavinění škůdce. To je možné zejména v případě nedůsledného dodržování pokynů ředitele školy stran bezpečnosti na školní akci či nedostatečný dohled nad počínáním studentů, které však může mít za následek vznik škody (úrazu). Každý případ je však nutné posuzovat individuálně s ohledem jak na kvalifikaci a praxi odpovědné osoby, tak na chování poškozeného a objektivní okolnosti mající vliv na vznik škody.

Při prokázání zaviněného vzniku škody na zdraví pak bude pedagog (škůdce) povinen k náhradě škody, jejíž výše bude stanovena dle metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku).[3]

Trestněprávní odpovědnost

Jednání pedagoga mající za následek úraz studenta, nad nímž vykonává dohled, může být způsobilé naplnit skutkovou podstatu trestného činu těžkého ublížení na zdraví dle § 147 zák. č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku (dále jen „Trz“) anebo ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 Trz. Pro rozlišení zda a případně jaká skutková podstata byla jednáním pedagoga naplněna, je nezbytné posouzení intenzity poškození zdraví a rovněž porušení jaké důležité povinnosti pedagoga vedlo k ublížení na

zdraví.

Platí totiž, že za naplnění skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 TrZ není možné mechanicky považovat každé jednání, jímž dojde k porušení jakéhokoliv předpisu, ale jen takové povinnosti, jestliže jejím porušením může snadno dojít k ublížení na zdraví.[4] Jak ve vztahu k pedagogickým pracovníkům judikoval Nejvyšší soud, vzhledem k obecnosti a nekonkrétnosti vymezení povinností uvedených jak v zákoníku práce, tak ve vyhlášce, nelze dovodit, že jejich porušení má bez dalšího za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví a že může k takovému následku dojít.[5] Ublížení na zdraví z nedbalosti bude tedy dle citovaného judikátu v praxi školských zařízení spíše výjimkou, neboť zde nebude dán předpoklad porušení konkrétně vymezené povinnosti vyplývající pachateli z jeho povolání nebo uloženou mu podle zákona, jenž může mít za následek ublížení na zdraví.

Ne každé porušení důležité povinnosti přitom zakládá dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu trestní odpovědnost. Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, kde tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku.“[6]

Názorné vodítko pro posouzení trestní odpovědnosti školského pracovníka nalezneme v usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 6 Tdo 235/2003 ze dne 30. 7. 2003, ve kterém bylo judikováno: „Pokud obviněná Mgr. A. Ř. dovolila jí svěřeným žákům koupat se na místě potencionálně nebezpečném (v prostoru jezu), tolerovala jejich výše popsané rizikové činnosti (skákání do vody a potápění se v prostoru jezu - pozn. autora) a nevykonávala nad nimi náležitý dozor, přičemž v důsledku toho došlo k utonutí jednoho z žáků, naplnila tím všechny zákonné formální a materiální znaky zmíněného trestného činu (těžké újmy na zdraví - pozn. autora).“[7] Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí potvrdil správnost závěrů odvolacího soudu, který poukázal na náročnost pedagogického dohledu nad dospívající mládeží, když judikoval, že: "Povinností obžalované bylo počínat si tak, aby ke škodě na zdraví jejich svěřenců nedocházelo, přičemž s ohledem na to, že se jednalo o zdravé a přiměřeně sebevědomé děti ve věku kolem patnácti let, bylo její povinností upravit program výletu právě tak, aby k možným škodám nedošlo. Je přitom obecně známou skutečností, že zejména chlapci tohoto věku (zvláště v přítomnosti dívek) mají tendence přeceňovat své schopnosti, a naopak jejich rozumové schopnosti jim ne vždy umožní rozpoznat hrozící nebezpečí. Právě s těmito okolnostmi měla také obžalovaná (jako graduovaný pedagog) počítat.“[8]

Jakkoliv by si výše nastíněná problematika zasloužila zevrubnějšího zpracování, i z tohoto krátkého exkurzu se podává, že pro vznik odpovědnosti pedagogického pracovníka za úraz žáka na školním výletě bude nutné prokázat, zda a jakou konkrétní důležitou zákonnou povinnost porušil, zda došlo ke vzniku škody a zda v kontextu dalších událostí mělo právě toto porušení povinnosti za následek vznik škody. Při absenci jakéhokoliv z těchto znaků pak nebude pedagogický pracovník za úraz studenta odpovědný.

JUDr. Jan Šimeček,
advokát

[1] Zák. č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

[2] Vyhláška č. [263/2007](#) Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

[3] Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku). Dostupná z www.nsoud.cz.

[4] srov. R 11/1964

[5] Rozhodnutí Nejvyššího Soudu sp. zn. 1 Tz 36/63 ze dne 28. 7. 1963.

[6] Rozhodnutí Nejvyššího Soudu sp. zn. 1 Tz 36/63 ze dne 28. 7. 1963.

[7] Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 6 Tdo 235/2003 ze dne 30. 7. 2003.

[8] Tamtéž.

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)